

Večernik

Leto V. (XII.), številka 280 Maribor, četrtek 10. decembra 1931

»JUTRA«

Zha a razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. ur
Račun pri poštnem ček zav. v Ljubljani št. 11.409
Vrednost mesečno prejemana v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 DinTelefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Brüning v boju proti Hitlerju

NEMŠKE ZASILNE ODREDBE. KOMENTARJI V TUJH LISTIH. DRŽAVNI TRŽNI KOMISAR. DVIK NEMŠKIH PAPIRJEV V NEWYORKU.

BERLIN, 10. decembra. Vlada je izdala prisilne odredbe za omejitve gospodarske in politične krize v Nemčiji. Glavne odredbe so: prisilno znižanje vseh cen in obrestne mere, najemnin in hišnonajemninskega davka uvedba olajšav pri eksekucijah, uvedba kovanega drobiža po 4 pfenige, odpoved vseh tarifnih pogodb in reduciranje nivoja plač in mezd na stanje od 19. januarja l. 1927. Plače državnih, deželnih in občinskih uradnikov se bodo znižale za 9% delavske mezde pa za 10%. Poslovnoprometni davek se bo znižal za 2% in uvedel se bo nov 25% davek na beg kapitala iz države. Zadevno so predvidene povrh še zelo stroge kazni. Vsem zasebnikom je prepovedano nositi uniforme in orožje. Proglasi se do 3. januarja »treuga dei« radi mirnega praznovanja Božiča. V tem času so prepovedani vsi shodi in obhodi ter sploh vse kakoršnekoli politične prireditve.

BERLIN, 10. decembra. Listi komentirajo na različne načine zasilne odredbe Brüningove vlade. Listi centra jih simpatično pozdravljajo, listi obeh kril, desnice in leve, posebno radikalnih desnitarjev in radikalnih levitarjev pa jih ostro napadajo in zavračajo. Zmerno časopisje povdarja, da je Brüning s tem pokazal vso svojo širokopoteznost. Tuje časopise posebno angleško, občuduje kancelarja ki se ni strašil naložiti nemškemu narodu novih bremen, samo da ga reši iz sedanjega položaja. Dasi vseh posledic teh odredb še ni mogoče presoditi, jim je vendar treba želiti popoln uspeh.

LONDON, 10. decembra. »Daily News« pišejo v zvezi z nemškimi zasilnimi odredbami, da ni doslej nobena vlada, razen ruske, imela poguma izdati tako dalekosežne odredbe, ki ne posegajo samo v gospodarsko, ampak tudi v zasebno življenje državljanov.

PARIZ, 10. decembra. Pariški listi se izražajo dobrohotno o nemških zasilnih odredbah in pozdravljajo posebno one, ki se nanašajo na akcijo narodnih socialistov.

BERLIN, 10. decembra. Lipski višji župan dr. Goerdeler je prevzel mesto državnega tržnega komisarja. Državna vlada mu je dala vsa pooblastila. Nadzoroval bo vse gibanje cen in bo sme one obrate, ki odredb ne bodo upoštevali tudi zapreti. Dr. Goerdeler upa, da bo v 4 mesecih popolnoma dovršil svojo nalogo.

NEW-YORK, 10. decembra. Višis, ki ga je napravil Brüningov govor v radiu na tukajšnje merodajne kroge, je najboljše. Marka se je dvignila za 14 centov. Youngovo posojilo pa celo na 0.75 funta. Tudi vrednost ostalih nemških papirjev se je zvišala.

LONDON, 10. decembra. Brüningov govor je vzbudil v Angliji veliko pozornost. Listi mu posvečajo izredno pažnjo. Splošno prevladuje mnenje, da pomenijo Brüningove besede napoved ostrega boja nemške vlade proti Hitlerju. »News Chronicle« piše, da je od izida tega boja odvisna bližnja bodočnost ne le Nemčije, temveč vse Evrope.

Društvo narodov za Japonsko

JAPONSKA DOBI V MANDŽURIJI VSE PRAVICE IN POOBLASTILA. — KITAJSKI DIJAKI ZA VOJNO PROTI JAPONSKI.

TOKIO, 10. decembra. Po vesteh iz Pariza je tamkaj skoraj popolnoma zmagal o japonsko stališče v vprašanju Mandžurije. Japonski se bodo priznale vse pravice in pooblastila, ki jih je zahtevala od vsega začetka. Po tukajšnji sodbi bo to stališče Društva narodov vzbudilo na Kitajskem splošno ogorčenje. Kitajska se s tako rešitvijo mandžurskega spora ne bo zadovoljila. Pričakovati je da se bodo že v privednjih dneh pričeli po vsej Kitajski novi izgredi proti tujcem, posebno Evropejcem.

POSOJILO MONOPOLSKJE UPRAVE.

BEOGRAD, 10. decembra. Državna monopolska uprava je najela letos pri beograjski podružnici Banque Franco-Serbe kratkoročno posojilo v višini 100 milijonov francoskih frankov. Prvi obrok v iznosu 25 milijonov frankov je državna monopolska uprava prejela že 30. novembra.

Močna postavka, s katero bo Hitler moral na vsak način računati, so tudi socialni demokrati in sploh vsi evičarji. Prvi imajo celo svoje oborožene in vojaško organizirane čete in nikakor ne bodo s prekrižanimi rokami gledali Hitlerjevega prekratnega poseganja po oblasti. Če se Hitlerju ne posreči presenetiti socialne demokrate in nekatere generale redne vojske, se lahko zgodi, da bo v Nemčiji vzplamtel krvava državljanska vojna. Kdo bi v tem slučaju izšel kot zmagovalec iz splošnega kaosa, katerega

LONDON, 10. decembra. Po poročilih iz Šanghaja je včeraj demonstriralo po tamkajšnjih ulicah 30.000 kitajskih dijakov. Demonstranti so zahtevali od vlade, da odpošlje takoj nove čete v Mandžurijo. Po poročilih iz Nankinga je prišlo več raj do enakih demonstracij tudi tamkaj. Skupina krog 3000 visokošolcev je skušala navaliti na ministrstva, posebno na ministrstvo za zunanje zadeve. Policija je njihovo namero preprečila in močno zastražila tudi japonski konzulat.

Ameriška delegacija za razorožitevno konferenco.

WASHINGTON, 10. decembra. — Državni tajnik Stimson izjavlja, da bo pri prihodnji ženevski konferenci za razorožitev zastopana Amerika po štirih delegatih. Delegacijo bo spremljalo tudi večje vilo ameriških strokovnjakov.

bi povečali še komunisti, je nemogoče prerokovati. Gotovo pa je, da tudi za ostalo Evropo zmeda v Nemčiji ne bi ostala brez kvarnih, lahko celo usodnih posledic. Še večje pa bodo morda posledice, če Hitler zmagal, pa bodisi že v legalni ali ilegalni borbi.

V svojem razgovoru z novinarji je nemški »duce« nedvoumno povedal, da njegova fašistično urejena »tretja Nemčija« ne bo priznala niti vojnih dolgov niti reparacij. A po vsem drugem lahko že danes sodimo, da bo njena zunanja

Pred usodnimi dnevi v Nemčiji

Kakor kažejo vsi znaki, se nemška notranjepolitična kriza v zadnjih dneh usodno zaostruje in se Nemčija bliža dogodkom, ki bodo ogromnega pomena za njeno bodočnost, a več ali manj tudi za ravnovesje vse evropske politike. V času, ko si Brüningova centrumaška vlada od samega obotavljanja ne ve pomagati, se Hitlerjev narodnosocialistični pokret nenavadno naglo širi med množicami razočaranega naroda. Vsake občinske in deželnozbornske volitve nam to bolj in bolj dokazujejo. Toda Hitler in njegovi se ne zadovoljujejo samo s pridobivanjem novih pristašev in z legalnim napredovanjem ampak segajo tudi po drugih, radikalnejših sredstvih. Svoje udarniške organizacije urejajo popolnoma po vzorcu fašistovskih skvadrstov in milice, razvrščajo jih v legije, polke in čete s stalnimi poveljstvi in množico nižjih in višjih častnikov. In te organizacije so tudi uniformirane in oborožene kakor prava vojska, njihov vrhovni poveljnik pa je Adolf Hitler sam.

Paralelno z organiziranjem udarniških čet vodi Hitler v zadnjih dneh tudi obširno zasnovano notranje in zunanje politično akcijo. Mimo berlinske vlade, ki je vendar še vedno edina legalna predstavnica Nemčije, pošilja v glavna evropska mesta svoje diplomatske zastopnike in stopa v stik s tujimi državami. Misija Hitlerjevega odposlanca dr. Rosenberga v Londonu sicer ni uspela tako, kakor si je vodja narodnih socialistov želel, ker se odgovorni angleški politiki niso hoteli spuščati v dvomljive avanture, zato sta pa njegova emisarja očitno bolj uspela v Italiji. Oficijelno ju tudi italijanski državniški niso sprejeli, a za zaprtimi vrati sta le mogla razložiti fašistovskim mogotcem načrte in želje svojega šefa. Italijanski časniki izražajo nezanimano svoje veselje nad dejstvom, da se osnove nemškega narodnega socializma docela krijejo z osnovami fašizma, da Hitler in njegovi visoko cenijo in spoštujejo Mussolinija in hočejo ustvariti med Berlinom in Rimom najtesnejšo prijateljsko vez. Po najnovjših vesteh pa namerava te dni odpotovati Hitler še sam v Rim in na povratku v Budimpešto.

Po vsem tem in po izjavi, ki jo je Adolf Hitler dal tujim novinarjem, je več kakor jasno, da pripravlja v Nemčiji prevrat. Ali bo Brüningova vlada dovolj močna, da bo prevrat preprečila ali ne, je težko reči, ker to ni odvisno le od nje same. Veliko je namreč vprašanje, kakšno stališče bodo napram Hitlerju zavzeli visoki vojaški dostojanstveniki. Izjav o tem nimamo, vendar pa je znano, da so nekateri generali nemške državne brambre nasprotniki Hitlerja in ne bi na noben način hoteli pod njegovo komando. Nasprotno pa ima mnogo pristašev in podpornikov v vrstah srednjih in nižjih častnikov ter v veliki armadi onih, ki so po zrušenju cesarstva ostali brez službe ali pa so morali v pokoj. Med njimi je tudi več generalov.

NOVA ŠPANSKA USTAVA.

MADRID, 10. decembra. Španska ustavotvorna skupščina je sprejela snoči novo republikansko ustavo z 369 glasovi; 12 agrarcev in 15 Baskov se glasovanja ni udeležilo, istotako ne grof Romanones kot monarhist.

Danes se bo vršila izvolitev Alcafe Zamora za prvega predsednika španske republike. Protikandidata Zamora nima, za to je njegova izvolitev sigurna, vendar se domneva da se bo precejšen del režimu nasprotnih elementov vzdržal glasovanja.

BREZPOSELNOST V NEMČIJI.

BERLIN, 10. decembra. — Koncem meseca novembra je bilo v Nemčiji 5.057.000 brezposelnih. Lansko leto v novembru je bilo število brezposelnih delavcev za 1.300.000 manjše.

General Smoots o krizi.

LONDON, 10. decembra. Iz Capetowna poročajo, da so bile prirejene predsedniku vlade Smootsu na povratku iz Anglije velike manifestacije. Pri tej priliki je general naglašal, da je v sedanjih časih treba z radikalnimi merami preprečiti gospodarske depresije. Najpotrebnejše je, da se izbršejo vsi vojni in zavezniški dolgov. Če doživi Nemčija finančni nemotom, se bo prej ali slej zgodilo isto tudi z Anglijo.

Velikopotezna nacionalna propaganda.

Tiskovni urad ministrskega predsedstva je započel skupno s »Putnikom« d. d. novo, zelo velikopotezno akcijo, da splošno upozna bližnje in daljnje inozemstvo z industrijo, trgovino; obrtjo in poljedelstvom naše države, z njeno državno, mestno in podeželsko organizacijo, s stanjem njene umetnosti in znanosti ter z njenimi prirodnimi lepotami. V to svrhu bo izdalo društvo »Putnik« skupno s Centralnim presbrijojem knjigo »Vodnik po Jugoslaviji« v štirih jezikih (v našem, nemškem, francoskem in angleškem) 35x25 cm formata, ki bo brezplačno poklonjena vsem vladarjem, vsem aktivnim ministrom celega sveta, trgovskim zbornicam in vseh državah, vsem velikim bankam, industrijskim in trgovskim podjetjem v inozemstvu, domačim in tujim knjižnicam in visokim šolam, uradom in organizacijam za tujski promet, istotako bo ta vodnik brezplačno poklonjen s strani uniformiranega organa potnikom I. in II. razreda, ki prihajajo v direktnih vlakih iz tujine v Jugoslavijo in končno bo na razpolago v posameznih kunejih tudi potnikom III. razreda. To delo, ki bo vsebovalo vse važne podatke o naši državi, izide spomladi l. 1932.

Živčno bolnim in otožnim nudi mila naravna »Franz Josefova« voda dobro prebavo, jasno glavo in mirno spanje. Po izkušnjah znamenitih zdravnikov za živčne bolezni je uporaba »Franz Josefova« grenčice pri težkih obolenjih možganov in hrbtinega mozga najtopreje priporočati. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

politika naperjena v prvi vrsti proti Franciji in njenim zaveznikom. Hitlerjev ideal je zveza s fašistično Italijo, Anglijo in Ameriko ter skupna akcija s pofašistenim Dunajem in Budimpešto, Francija, ki vse to sili, snuje že protibrambo v polonovski konfederaciji s Češkoslavoško na čelu.

Naj bo za rezultat sedanjega vrenja v Nemčiji že tak ali tak, eno je gotovo: Nemčija stoji pred prevelikimi davki, pred rovim dvigom ali še globljim padcem.

Strahovita prometna katastrofa pri Celju

LOKOMOBILA JE POPOLNOMA RAZBILA S POTNIKI NAPOLNJENI CELJSKI AVTOBUS. — OSEM OSEB JE BILO NA MESTU MRTVIH, ŠTIRI PA SO UMRLE V BOLNICI. — ŠOFER IN VEČ POTNIKOV NEVARNO RANJENIH. — GROZEN PRIZOR RAZMESARJENIH TRUPEL.

Vest o strašni avtomobilski katastrofi pri Celju se je včeraj v prvih popoldanskih urah bliskovito raznesla po Mariboru in vzbudila vsesplošno globoko sočutje z žrtvami in njihovimi svojci. Prinašamo o tej grozni nesreči, ki je doslej največja v našem avtomobilskem prometu, še nadaljne podrobnosti:

Nad Savinjsko dolino je včeraj vse dopoldne ležala zelo gosta megla, kakor je

Trgovski in privatni nameščenci

ljudje že dolgo n epomnijo, tako da se je videlo po cesti komaj par korakov predse. Izpred celjskega kolodvora je krenil ob 11. uri mestni avtobus, ki vozi redno vsak dan na Vranksko. Kakor navadno, je bil tudi včeraj avtobus nabito poln potnikov, poleg šoferja je sedelo v njem še 23 oseb. Po večini so bili to sami domačini in domačinke iz Savinjske doline.

Pri Lavcu križa cesto železniška proga. Šofer Fran Bučar, ki je na glasu kot previden, zanesljiv vozač, je dobro vedel, da prihaja ta čas savinjski vlak proti Celju. Navadno je prevozil progo avtobus vedno kakih deset minut pred vlakom. Ker pa je imel včeraj avtobus nekaj minut zamude in je v megli najbrže tudi bolj počasi vozil, sta se v isti čas srečala avtobus in vlak. Šofer je najbrže pozabil, da ima avtobus zamudo, vlaka zaradi megle pa ni pravočasno opazil, in tako se je zgodila nesreča.

Lokomotiva je treščila v avtobus, ga pograbil in vlekla nekaj metrov dalje, kjer ga je vrgla ob dvojni brzojavni drog ob cesti. Kosi avtobusa, prtljaga potnikov in razmesarjeni deli ponesrečencev so se vse naokoli razleteli po progji in po travniku kraj železnice. Strojvodja je z vso silo zavrl in vlak se je ustavil že čez par sekund po karambolu. Iz megle se je strahotno razlegalo ječanje ranjencev... Silna panika se je polastila tudi potnikov v vlak, vendar so mnogi hitro priskočili na pomoč. Iz bližnje Ropasove avtomobilske delavnice so takoj telefonirali v Celje, in kmalu je došel na kraj nesreče rešilni avto. Istočasno sta prihitala in avtu tudi dva celjska zdravnika, ki sta nudila ranjencem prvo pomoč. Težko ranjene je rešilni avto naglo odpeljal v celjsko bolnico, lažje ranjene pa so odpravili v mesto z vlakom, ki je kmalu nadaljeval svojo vožnjo.

Na krvavem pozorišču je obležalo osem mrtvih, večinoma starejši ljudje. Na ostanku avtobusa je ležalo truplo močnega moža, ki se je krčevito oprijemal poniklanega držaja prednjega sedeža. Odtargana karoserija ga je zadel v glavo in ga v hipu ubila. Poleg avtobusa na tleh je ležala ženska, ki je bila ravno tako v hipu usmrčena. Par korakov dalje sta ležala moški in ženska drug preko drugega, malo stran ob tračnicah grozno razmesarjeno žensko truplo pod njo na travniku pa še dva moška in ena ženska.

Na mestu mrtvi so bili takoj štirje moški in štiri ženske. Vsi so bili ubiti v hipu, nekateri imajo razbite lobanje, drugi strte prsne koše, odrezane ude itd. Med mrtveci so ležali težko ranjeni, vmes pa koščki avtobusovih sten, orodja, prtljage, obleke in odtrganih človeških udov.

V celjsko javno bolnišnico so prepeljali enajst nevarno ranjenih potnikov, sedem moških in štiri ženske. Preden so mogli zdravniki nuditi kako pomoč, so od teh nesrečnih žrtev umrle še tri, dve ženski in en moški. Dvanajsto žrtev je zahtevala nesreča kmalu popoldne. Bil je to Ivan Kranjc, ki je bil star šele 40 let in je bil med vsem celjskim prebivalstvom in po vsej okolici znan in priljubljen. Dobil je tako grozne poškodbe, da ga vsa zdravniška pomoč ni mogla rešiti in je kmalu po 2. uri popoldne izdihnil.

Od ponesrečencev, ki so obležali mrtvi na mestu nesreče, so mogli doslej ugotoviti le identiteto treh oseb. To so posestnica Franciška Pristovšek iz Drešinje vasi, posestnica Ana Krajin-

čeva iz Žalca in posestnica Strahovnik iz okolice Žalca. V bolnišnici sta poleg Ivan Kranjca umrli še posestnik Anton Dobnik iz Čepelj pri Vranskem in posestnica Marija Zupančeva iz Griž. Identitete druge umrle ženske še niso mogli ugotoviti.

Tudi za ranjence, ki so jih pripeljali v bolnišnico, še niso mogli za vse ugotoviti, kdo so. Zaenkrat je znano, da so med njimi: Helena Fondova posestnikova žena iz Št. Ruperta pri Gomilskem, šofer Franc Bučar, ki je vodil ponesrečeni avtobus, posestnik Anton Oblak iz Vrbja pri Žalcu, Anton Še-

Miklavžev večer

pec od ravnotam, doma pa iz Dolge pušče na Hrvaškem, učiteljica Matilda Potočnikova iz Griž, mesar Anton Turk iz Št. Petra v Savinjski dolini ter Ivan Güntner iz Bosne, ki je zaposlen kot zidarski poir pri renoviranju umobolnice v Novem Celju. Turk in Güntner sta bila le lažje ranjena in sta, ko so ju zdravniki obvezali, lahko zopet zapustila bolnišnico. Učiteljica Potočnikova ki je zelo nevarno ranjena, je doma iz Letuša v Savinjski dolini in je bila dopoldne v Celju pri zobozdravniku. Ob 13. bi bila morala pričeti s poukom na šoli v Grižah in zato ni mogla čakati na vlak, temveč se je odpeljala že z avtobusom.

V opoldanskem odmoru so se zgrinjale tudi v bolnišnico množice ljudi, večinoma Savinjanov, ki so iskali med mrtveci svoje in znance. Kljub vsem poizvedbam popoldne še ni bilo mogoče ugotoviti identitete ostalih mrtvecev, ker v njihovih žepih niso našli nobenih točnih dokumentov.

Mesto nesreče je bilo zastraženo vse popoldne po številni orožniški straži. Opoldne je prispela na lice mesta sodna komisija. Trupla in posamezne dele razmesarjenih teles so popoldne pobrali in jih v zasilnih krstah prepeljali v mrtvašnico celjskega okoliškega pokopališča, kjer bodo jutri obducirana.

Vest o tej grozoviti nesreči je bolešno odjeknila po vsej Sloveniji. Savinjska dolina je vsa zavita v žalost. V Celju visijo z vseh mestnih polopij in tudi mnogih privatnih hiš črne zastave.

Union kino

V soboto velika svečana premijera najveseljše volaške operete

Liubavni regimen

Gustav Fröhlich, Dolly Haas, Tibor v. Halmay
Sijajna opereta iz šolskih dni bodočih generalov. — Najmodernejši šlageriji!

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 10. decembra ob 20. uri »Kralj na Betajnovi« ab. A.

Petek, 11. decembra. Zaprto.

Sobota, 12. decembra ob 20. uri »Ptičar« ab. B.

Nedelja, 13. decembra ob 15. uri »Zemlja smehljaja«. — Ob 20. uri »Ženitev«. Premijera.

Gogoljeva »Ženitev« na maribor. odru. Ena izmed najboljših ruskih komedij je Gogoljeva satirična groteska »Ženitev«. Slavnj Hudožestveniki so jo vedno uprizarjali na svojih turnejih širom Evrope. Vsebinsko je ta komedija silno zabavna, značaji pa so izklesani z mojstersko roko. Premijera bo v nedeljo, 13. t. m. ob 20. uri. Režira Hinko Tomašič.

Božične počitnice na šolah.

Ministrstvo prosvete je odločilo, da trajajo letošnje božične počitnice na vseh osnovnih, meščanskih in srednjih šolah od 24. decembra do vštete 10. januarja. Pouk se začne zopet v ponedeljek 11. januarja.

Mariborski in dnevi drobiž

Akcija za pobijanje draginje.

Snoči ob 20. uri je imel akcijski odbor za pobijanje draginje svojo sejo v dvorani Nabavljalne zadruge. Med drugim je bilo sklenjeno sklicati velik javen shod v ponedeljek, 14. tm. ob 20. uri v veliki unijonski dvorani z dnevnim redom: **draginja, stanovanjski najemniki in konzumenti.** V akcijskem odboru za pobijanje draginje so zastopane vse strokovne organizacije po svojih zastopnikih in sicer združene organizacije vseh državnih nameščencev in vpokojencev, Združenje jugoslovenskih narodnih železničarjev, Strojovna komisija, Jugoslovenska strokovna zveza, organizacije vseh privatnih in občinskih nameščencev itd. Zato vabi akcijski odbor vse nameščence, delavce, železničarje in upokojence, da se vsi udeležijo shoda, na katerem bodo razpravljali o važnih in pereh življenskih zadevah.

Poziv strokovnim organizacijam.

Jutri v petek, dne 11. t. m. se sestanejo ob 20. uri v dvorani Nabavljalne zadruge državnih nameščencev, Rotovski trg, vsi zastopniki združenih strokovnih organizacij v Mariboru. Na programu so priprave za javni shod, ki se vrši v ponedeljek, dne 14. decembra ob 19. uri v dvorani pivovarne »Union«. Udeležba vseh delegatov organizacij je obvezna in se posebnih vabil ne bo razposlalo. — Akcijski odbor za pobijanje draginje.

Narodni dom

12. XII.

Koncert trbovjskega mlad. zboru.

Spored nedeljskega koncerta obsega v vsem 16 mladinskih kompozicij, ki jih je v pretežni večini (10) prispeval skladatelj Emil Adamič. Po eno pesem so dali Ivan Grbec, Stanko Premrl, Marij Kogoj, Jan Malat, Fran Maroft in Jakob Aljaž. O sporedu samem, ki se je izvajal v novemburu tudi v Ljubljani, meni glasbenik Slavko Osterc, da je za pevce te starosti naravnost idealno sestavljen vseboval ni niti ene »poceni« točke, niti enega neokusnega aranžmana. O izvedbi pa pravi, da koncert zasluži superlativno strokovno oceno. Intonacija je vzorna, dinamična najfinije izdelana, ritmika točna, a predavanje globoko. Uspeh ljubljanskega koncerta je bil ogromen. Nitorej dvoma, da se nam bo nudil v nedeljo resničen umetniški užitek.

Aretacija.

Preteklo noč je bila aretirana Terezija T., ki je v neki gostilni razgrajala in vpijala, kot bi bila obsedena. V policijskih zaporih si je čez noč ohladila kri. Danes pa se izgovarja, da se ničesar ne spominja in da vse ni nič res, kar ji očitajo.

Tatvina kolesa.

Trgovcu Francu Gnilšku je nekdo odpeljal včeraj popoldne iz veže »Združne gospodarske« 1000 Din vredno kolo znamke »Bianchi«.

Nezgodna mestnega avtobusa.

Na Glavnem trgu se je zlomilo kolo mestnega avtobusa. Vozač je takoj zavil z vso silo ter tako preprečil večjo nesrečo. Okoli deefktnega avtobusa se je nabralo toliko ljudi, da je morala policija napraviti red.

Zahvala.

Podporno društvo za revne učence v Mariboru se iskreno zahvaljuje vsem svojim dobrotnikom, zlasti vsem darovalcem peciva, kakor sploh vsem, ki so prispevali za božični bazar. Žal se je poznala pri božičnem bazarju gospodarska kriza, kajti veliko izdelkov ni našlo odjemalcev; tudi čajanka s pevskimi, godalnimi in rajalnimi nastopi naše mladine ni našla primerne odziva. Živimo pač v dobi splošne krize, a baš zato se oglasa le še več ubogih otrok ki bi hoteli biti za božič oblečeni in obuti.

Avto v plamenih.

Snoči po šesti uri je zaradi kratkega stika nastal ogenj na luksuznem avtomobilu, na dvorišču garaže »Triumph« v Frančiškanski ulici. Avto je bil last veletrgovca g. Milana Sesslerja iz Ljutomer. Ker je bil v hipu ves v plamenih, niso mogli rešiti niti važnih dokumentov, ki so z ostalo prtljago vred zgoreli. Škoda, ki jo je povzročil požar, znaša nad 65.000 dinarjev.

Spominjajte se CMD

Esperantsko društvo

priredi 12. decembra 1931 ob 20. uri v dvorani hotela Halbwild Jurčičeva ulica Zamenhofov večer. Govori, petje, prosta zabava in ples. Vsi prijatelji esperantskega pokreta dobrodošli. Brez vstopnine. Odbor.

Za brezposelne.

Pri mariborski borzi dela dobijo takoj delo, hlapci, 2 pasla 2 čevljarja 1 kovač in 1 kotlar ter več vajencev mizarске, kolarske, kovaške in druge obrti. Nadalje dobijo takoj zaposlitev dekle, gospodinje, 1 hišna šivilja, plačilna natakara, 5 kuharic, 7 služkinj, sobarica, postrežkinja in več vajenk.

So nepoboljšljivi

Kakor znano, je bil julija meseca velik proces proti 41 mariborskim mesarjem, ki so prodajali govedino in teletino s preko običajno dovoljenim dobičkom. Novembra meseca se je vršila pred tukajšnjim senatom petorice vzklicna obravnava in je bila nekaterim mesarjem znižana kazen. Proti tem mesarjem je državno pravdnništvo uvedlo kazensko postopanje, dasiravno so imeli cenemenu pravilno napisane, ker je dobiček presegal običajno dopustno mejo.

V zadnjem času pa se je dognalo, da nekateri mesarji, da se izognejo preganjanju, napišejo na cenik nizke cene, meso pa prodajajo tudi do 100 odstotkov dražje, kakor je dopustno. Doznall smo, da je bila v ponedeljek vložena pritožba proti neki mesarici na Glavnem trgu, ker je zahtevala za kilogram govedine od stegna, za katero je bila v ceniku označena cena 6—8 dinarjev s kostni vred za govedino brez kosti pa je zahtevala 16 dinarjev za kilogram. S tem je prekorajčila dopustni dobiček za

Svira:

White Star Jazz

100 odstotkov. Istega dne je bila tudi vložena proti nekemu mesarju iz okolice, ki ima stoinico na Glavnem trgu, ovadba zaradi navijanja cen. Ovadeni je imel na ceniku označeno ceno za teletino 10—14 Din za kilogram. Prodal pa je neki stranki izluščeno teletino po 24 Din za kilogram. Če bi prodajal izluščeno teletino s 25 odstotnim pribitkom, bi bila cena še opravičljiva, dasiravno izluščene kosti kakor že navadno, mesar še dalje prodaja. V navedenem primeru pa je prodajal mesar teletino z 71 odstotnim pribitkom.

Omenjena primera gotovo nista edina in sta višek neopravičljive brezvestnosti. Zakon zahteva za take primere najstrožjo kazen.

S takim ravnanjem pa trpijo tudi poštejni mesarji na svojem ugledu in je pričakovati, da bodo pristojne oblasti proti krivcem z vso strogostjo postopale.

Najboljša plesna kapela v Mariboru v Veliki kavarni — dnevno koncert.

Alkohol in nož in kol

Poljčane, 9. decembra.

Spet so se spoprijeli fantje med seboj, da je tekla kri. Bili so si sicer drugače prijatelji, toda alkohol jih je tako raznel, da so se udarili brez vsakega posebnega vzroka. Bilo je včeraj krog 23. ure, ko so se fantje, nekateri bolj drugi manj vinjeni, vračali domov od Majšperga, kjer so kropili mlhča pri Mariji Jakopčevi v Sesterzah. Spočetka so se živahno razgovarjali, prepevali ter uganjali razne druge fantovske burke. Kar naenkrat pa je med bratoma Simonom in Vincencem Mesaričem iz Stoperc pri Makolah na eni strani ter Rokom in Jernejem Onukom iz Sesterž na drugi strani nastal prepir, ki je povzročil, da je tekla kri. Prepir se je vnel zaradi neke stare zadeve, že pozabljene ljubezni, in je slednjič stopil v akcijo običajni nož. Rok Onuk je nenadoma navallil z njim na Simona Mesariča in mu zadal globoko in veliko rano v levo roko. Napad je poškodovanca, kot tudi njegovega brata tako razkačil, da sta oba hkrati navallila na Onuka in da s koli tako premlatila, da je moral danes v vojaško bolnico v Maribor. Onuk je vojak, in je ta čas doma na dopustu.

Orožništvo je zadevo po temeljitem zasliševanju javilo sodišču in bodo po okrevanju vročekrvneži prejeli krvavo zasluženno plačilo.

Franjo Pivka.

Skok s stolpa

Glasno je zazvenelo njegovo ime skozi megafon ko je napovedovalec javil, da skace sedaj on. Frenetičen aplavz in živijo-klici so ga pozdravljali.

Počasi se je vpenjal po ozkih stopnicah. Nič ga ni bilo strah tega skoka, čeprav se je zavedal, da je odločilen. Ako se mu posreči in ga brezhibno izvede, bo drvak. A se ni bal. Tako lahko je skakal dosedaj; vse skoke je absolviral brez treme in dovršeno lepo. Za zadnjo ga si je mislil, da ga zmore. Hotel je, Hočem — ta besedica se mu je zarila kot jeklena zagodka v možgane. Silna energija ga je prevzela že v začetku tekmovanja in sedaj zrastle do vrhunca. Ta volja do zmage je prepočila vso njegovo notranjost.

Na vrh stolpa je stopil in počasi krenil do roba deske. Tam se je ustavil in čakal znamenja. Gledal je medtem v slikovito globlino pod seboj. Kristalno čista voda, ki ga je vabila in pričakovala; na robu bazena sodnike z belečkami v rokah, za njimi njegovi klubski prijatelji v plavih trikojih, potem ostali plavači in kopalke v modernih pižamah. V sencih tribune pa ogromno občinstva. Videl je, kako mu mahajo in ga pozdravljajo. Nasmešnil se je, tako dobro mu je to delo; vsem je bil drag. Radi so ga imeli in so bili ponosni nanj. Tudi on jih je imel rad in pokazati jim je hotel danes, da jim je hvaležen.

Sodnik je vzdignil rdečo zastavico. Znamenje zanj. Ploskanje je skoraj hipoma utihnilo. Vse je hotelo samo gledati. S tribune je donel iz zvočnika počasen valček, kakor bi ga vabil, naj v njegovem taktu zaplava skozi zrak.

Vzravnaval se je in vzdignil na prste; razprostil je roke proti solncu; globoko je vdihnil zrak vase, da so se mu prsa napela, ter vrgel glavo vznak. Kot bog lepote je tam stal. Izpod temnomodrega trikoja, ki se ga je tesno prijemal, se je izražala vsaka mišica. Njegova naoljena koža se je svetila v bronastem sijaju. Njemu samemu pa se je zadržalo, da je pridigar na prižnici.

Ni govoril tej množici tam spodaj. Nem je bil. Njegovo delo naj govori, njegov skok naj jim pokaže vso lepoto in vso ono pobožnost, ki ga navdaja, ko izvaja te dovršene skoke. Eden izmed mnogih propovednikov lepote je bil. Z lepoto je hotel preroditi svet. Srce, ki je občutljivo za lepoto, ni hudobno. Z lepoto je hotel pogoniti vso ono gnulobo iz zatopelih duš, ki jim je na dnu duše le še nekaj prirojene dobrote in čuta lepote.

Ovreci je hotel mnenje tisočerih, ki so mislili, da mu je vse to zabava. Strniti je hoteli vero v življenje, ves optimizem, ki ga je bil tako poln, vso voljo, pomagati tem ljudem, da verujejo v samega sebe, vse prav vse je hotel strniti v svoj najlepši skok. Vedel je, da bo najlepši; čutil je to in veroval, ker je hotel.

Vse ono blaženo zadoščenje je čutil, ki ga čuti človek, ko doseže s svojo voljo kak uspeh. In on ga je dosegel. Najslabši je bil v začetku, da je celo trener obupal nad njim, in danes je najboljši. Tokrat ni odnehal. Veroval je v samega sebe, v svojo energijo in bil sveto pre-

pričan, da bo dosegel uspeh.

Skočil je. Sam ni vedel, da se je odgnal. Tako počasi je padel, da je lahko opazoval samega sebe. Zleknil se je še bolj, tako da so se mu že noge malenkostno tresle. Svojo lastno senco je videl, kako drvi proti vodi. Prišla je od nekod in se bo združila z njim.

Se je videl, kako so se glave vseh ljudi na robu bazena obračale, kakor je padal. Opazovali so vsako fazo padca. Predno se je dotaknil vode, je še videl, kako mu začenja ploskati, ploskanja pa ni več slišal, ker se je že medtem zaril v vodo. Visoko je zabrizgala na vse strani. Zadnje kaplje se niso še vrnile v vodo, ko se je zagnal iz vode in se kot delfin v zraku obrnil. Zamahnil je dvakrat in priplaval do roba bazena pod samim stolpom. Dvignili so ga iz vode in si ga posadili na ramena. Njegovi klubski prijatelji so to bili, ki so ga nesli tako k sodnikom. Tisoče rok mu je mahalo pozdravo, tisoče grl mu vzklikalo; on jim je srečen odzdravljajal, saj menda ni bil nihče tako vesel in srečen kot on. Ves dolgoletni trud je bil poplačan; dokazal je, da se da z voljo in vero v uspeh doseči marsikaj.

Spomnil se je, kako je prišel do tega, da je začel skakati. Kot mlad študent je bil alpinist. Nekoč je stal vrhu Stola. Solnce je bilo že zašlo. Doline so bile samo temnovioličasta senca, po kateri je začela valoviti megla. Samo tam v ozadju, daleč na obzorju, so bile planine, od katerih se je solnce še poslavljalo. Tedaj si je zaželel, da bi bil lastovica in da bi lahko letel tja, vedno za solncem, da bi tudi on kot zadnji poljubil vrhove planin. Nekaj dni pozneje pa je gledal skakalca, kako je skakal s stolpa. Domislil se je, da mora imeti isti občutek kot ptica, ko leti po zraku. Tako se je zamislil v to da je začel vaditi. Z vsakim skokom je rasla njegova volja, kajti z vsakim skokom je več užival. In tako je prišlo, da je postal danes prvak.

Ko je stal pred sodniškim zborom, ki mu je izročil zlato plaketo, se je oziral po tribuni. Tam nekje, med temi ljudmi je bila njegova mati. Ko jo je zagledal, je videl v njenih očeh lesket solz, in vedel je, da so to solze veselja nad njegovim uspehom. Vedno se je zanj bala in danes jo je komaj preprosil, da je prišla. Prvič. Prišla je in se skrila na tribuni. Čisto sama je bila, od nikogar spoznana.

Sedaj je bila vesela in ponosna nanj. To je čital iz njenih oči. Njegova mati, ki je bila vsa tako drobna in nežna. Ona ga je rodila; od detinjstva ga je učila, naj bo dober; sama je bila vedno vesela, pešala in se smejala. Nikoli je ni videl jokati se. Sama mu je rekla, da ukrade vsaka solza življenju solčno uro. Vcepila mu je vero v življenje, ki je tako lepo. Saj je sam videl. Kljub mali plači je brezskrbno živel. Česar si ni mogel kupiti, si niti želel ni. Vedno se je smejal in kot njegova mati trdil, da bo že boljše. Ta njegov optimizem je bil tako velik, močen in neomahljiv.

Od prijateljev se je oprostil in stopil k materi. Ljudje so se mu čudili, a mu vendar napravili mesto, ko je stopal po

Razgovori z našimi umetniki

(Ob razstavi »Brazde« v Mariboru.)

Ivan Kos.

S profesorjem Kosom se včasih srečava na Maistrovi ko hiti na učiteljske »k punčkam«. Rad jih ima, ker se jim lahko že kaj pove in pokaže in ker imajo veselje in razumevajo. — »Pridite kaj gor! Imam spet nekaj novih stvari, mi včasih zakliče spotoma.

»Gor« je njegov atelje. Precej visoko je in človek si res dvakrat premisli, preden gre; zadnjič pa sem se odločila in ni mi bilo žal. Najprej mi je kazal dela, ki jih je odbral za razstavo, pa o tem bodo pisali tisti, ki so za to poklicani. Saj jaz sem končno prišla tudi z drugim namenom, kar pa mu ni bilo čisto po volji.

»Veste, jaz tako nerad govorim o teh stvareh in nič mi ni prijetno, da se piše o meni. Takrat, ko človek mora, tudi

gotovo nič pametnega ne pove. Pa če že ne gre drugače, naj bo!

Rodil sem se v Radgoni l. 1895. čeprav se še davno ne štejem med stare. Že v ljudski šoli mi učitelj nikoli ni hotel verjeti, da delam sam. Ko sem prišel na gimnazijo v Maribor, mi je pa večno risanje po predlogah, ki se mi je zdelo dolgočasno in preveč enostavno, veselje skoro popolnoma vzelo. Vzbudilo se mi je zopet, ko smo dobili profesorja Fistrovca, ki se je z vso ljubeznijo brigal zame, mi kazal različne reprodukcije in mi končno v peti šoli naravnost rekel, da bi bil za akademijo. L. 1915. sem šel k vojakom. Tudi tam sem izrabil vsako priliko in delal, kakor se je pač dalo. Tri mesece pred prevratom sem dobil dopust, in tedaj v meni že ni bilo nobenega dvoma več. Čeprav so sorodniki upali, da bom »gospod« in sem vedel, da mi tudi od doma ni pričakovati nobenih podpor, sem šel vendar na akademijo na Dunaj. Ob prevratu sem se vrnil, živoraril potem eno leto po Mariboru, l. 1919. pa dobil neko podporo in

stopnicah. Ko je prišel do matere, jo je samo gledal, kako je vsa sijala od sreče in ponosa na tega svojega sina. Zlato plaketo ji je položil na krilo in poljubljaj solze, ki so tekle po zgrbančenem licu. »Mati, hvala ti!« ji je šepnil.

Sveta tišina je za trenutek zavladala med množico, kot bi hoteli vsi počastiti to mater, ki jim je rodila prvaka; potem pa je val navdušenja prešel nad množico, vse je vzklikalo; mahalo, ploskalo in pejo. Sin pa je vstal in pokazal na mater. Njej veljaj ta pozdrav, njej, ki ga je učila živeti!

Satanovi pristaši.

Ni še dolgo od tega, ko so na Finskem prišli na sled groznim običajem neke verske sekte, ki je pod okriljem verskih ceremonij počenjajala najrazličnejša razbojništva in zločinstva. Oblasti so dolgo časa prikrivale sramoto, ki so jo delali »satanovi pristaši«, dokler jim niso prišli na sled tudi na Angleškem. Značilno je, da je v poslednjem času prodrlo praznovstvo z dežele v mesta, kjer se silno hitro širi in zavzema najogabnejše oblike. V vsakem večjem mestu na Angleškem imajo že danes tajne sekte, v katerih se širijo bogokletni običaji, ki zahtevajo od pripadnikov naravnost neverjetne in gorostasne verske dolžnosti. Širša javnost niti ne slutit, kake stvari se odigravajo v njihovih krogih. Tu in tam pride na dan govodek, ki da misli, kaj vse se godi v dvajsetem stoletju. Nizka duševnost je zajela v svoje vrste celo velike intelektualce, ki so propadli v njeni službi. Središče vseh tajnih sekt pa je London. Neštete hiše so posvečene satanu, ker se zbirajo njegovi privrženci in počenjajo stvari, ki jih z grozo beremo v današnji kriminalistiki! Tu kujajo zarote in zločinske načrte. Pred narobe obrnjenim križem si prisegajo medsebojno zvestobo in molijo »črno mašo«, nakar sledijo gnusne orgije, preden se loči ta ali oni njihov vernih s sveta. V zlatih posodah mešajo svojo kri, preden napadejo izbrano in določeno žrtev. Po posebnih znakih se spoznavajo med seboj. Plen si delijo z žrebom. Gorje pa onemu, ki bi se pregrešil zoper najmanjšo zapoved. Navadna kazen je smrt. Satanova podoba je simbol njihove večnosti, mogočnosti in sile.

Amerika in svetovni mir.

Gole številke nam povedo, kako se Amerika pripravlja na »razorožitev«. Zednjene države imajo danes 2.476 vojnih letal, od teh je 1000 hidroavijonov. Gradijo še nova letala in nove avijone za bombardiranje. Tanki, ki se jih bo posluževala pešadija in artilerija, so opremljeni z najmodernejšimi aparati in se pomičejo z brzino 30—40 milj na uro preko ovir, na ravnem polju pa z brzino do 60 milj. Noči jim bodo razsvetljevali ogromni reflektorji, ki so največji na svetu. Njih svetloba prodira preko pet kilometrov v temi. V kotu 60 stopinj enakomerno obsevajo zaželeno točko. To pomeni v zračni borbi pravo revolucijo, ker tolikega kota ne more preleteti nobeno letalo. S posebno napravo lahko izračuna vojak smer in brzino sovražnega letala. Jakost svetlobe je enaka svetlobi treh milijard navadnih sveč. S šestimi reflektorji je neprestano razsvetljeno vse obzorje.

se, ker radi novih razmer nisem mogel nazaj na Dunaj, podal v Prago. Dve leti sem delal pri Bukovcu; največ — vsaj v tehničnem oziru — pa sem pridobil v naslednjih treh letih pri Thieleju. Ko sem se vrnil, sem eno leto »špilal slikarja«, zaslužil malo ali nič in po povratku s potovanja po Italiji sem rajši vstopil v državno službo, kjer sem zdaj že šest let.»

»Kako pa delate?«
»Kako delam? To je težko povedati. Gledam. Študiram. Včasih grem tudi tridesetkrat isto pot, preden primem za čopič. Počasi delam. Marsikdo mi je že očital, da delam premalo. Ne morem in nočem drugače. Slika mora biti v meni zmeraj že popolnoma jasna, preden vzamem papir.«

Vstal je in pokazal na sliko »Pred nevihto«. — »Vidite, to-le n. pr. sem zasnoval že pred letom nekoč na Koroškem. Pozneje sem že skoro pozabil njanjo, kar se nekega dne zapode oblaki čez Maribor. Ne vem, kako dolgo sem strmel tu-že skozi okno, nato pa sedel in v dveh urah je bila slika gotova.«

Sokolstvo

Predstava Bevkovega Kajna pri Sokolu Maribor I.

V soboto ob 20. uri priredi dramski odsek Sokola Maribor I. v kadetnici gledališko predstavo Bevkove drame »Kajna«. Uvodno besedo bo imel br. podstarosta Mohorko, nakar bo predstava »Kajna« v režiji br. Gvardjančiča in sceneriji br. Zeja. Značilnost drame je borba našega naroda v neodrešenem Primorju. Prikazani so dogodki po zmagi fašizma l. 1922., v dobi, ko se je začelo preganjanje vsega, kar ni priznalo črnih srca, kar je v ljubezni do svoje zemlje in jezika podleglo in še podlega v borbi proti narodnim izdajcem »Kajnom« in njihovim pomagačem črnosrajčnikom. — Drama je bila prvič vprizorjena pred sedmimi leti v našem narodnem gledališču. Ker bi bil program v soboto preobširen, bo odpadlo gostovanje pevskega društva Jadran, pač pa misli Sokol I. ob drugi priliki prirediti nekak primorski večer. — Zdravo!

Sv. Lenart v Slov. gor.

V soboto dne 12. t. m. bo ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu dvojje predavanje o telovadbi, o Sokolstvu in o sokolskem prosvetnem delu. Poset predavanj je obvezen za vse članstvo, zlasti pa za novo sprejete. — Pri našem društvu se snuje smučarski odsek; doslej se je prijavilo devet bratov, ki se hočejo posvetiti temu lepemu in zdravemu športu.

Prva Turkinja na vešalih.

Turška vlada je potrdila smrtno obsodbo mlade žene iz okolice Sparte v Anadoliji, na vešalih, ker je z možem zaklala svojo prijateljico. To je prvi primer v Turčiji, da so obesili žensko.

Koliko mraza prenese človek?

Vprašanje, koliko mraza prenese človek se ponavlja vsako zimo. Navadno ljudje ne prisojajo človeškemu telesu posebne odpornosti proti zimi. Vendar pa je res, da človek prenese dosti več mraza, kakor si splošno mislimo. Neki raziskovalec polarnih krajev pripoveduje v opisu svojega prebivanja v večnem ledu, da je prenesel celo 50 stopinj mraza, ne da bi zbolel, pač pa se je počutil zelo dobro. Tudi letalci, ki letajo zelo visoko, morajo v višinah prenesti po 40 stopinj mraza in tudi več. Navadno nas pa že zebe, čim zleze živo srebro pod ničlo.

Nove žarnice.

Iz Amerike, kjer so se pred petdesetimi leti pojavile prve električne žarnice, prihaja vest, da so iznašli novo vrsto žarnic, ki so napolnjene z helijem, argonom, neonom in drugimi plini. Svetloba, ki jo dajejo, je mnogo močnejša in ugodnejša za oči. Nove žarnice se ne pokvarijo in ne zlomijo. Toka pa porabijo polovico manj kot sedanje žarnice. Pri gorenju novih žarnic se ne razvija nobena toplota, kar je največje zlo pri električnih žarnicah.

Zakonska sročca.

— »Ti, jutri bo deset let, kar sva se vzela. Ali naj zakoljem kakšno kokoš?«
= Čemu? Kaj pa more kokoš za to!

»V zadnjem času ste barve tako umirili.«

»Da, Barv rabim malo. Nočem tistega vnanjega prelivanja. Za eno samo stvar mi gre: Resnico hočem prikazati tako, kakoršna je, toda ne samo od zunaj, kakor jo vidimo, ampak z vso njeno globino, ki jo moremo samo občutiti. Ne samo v ljudeh, tudi v prirodi je duša: treba je le vsako stvar tako gledati, da globino v njej najdemo.«

Govoril je že ves razgret in navdušen. Najbrže je pozabil, čemu sem pravzaprav prišla.

»Kakšne načrte pa imate sedaj pred seboj?«

»Popolnoma natančno se zavedam, da so danes novi momenti aktualni. Nabiram gradivo za neke socijalne motive iz Prekmurja. Tudi tukaj imam že več stvari načrtih.« Stopil je proti pisalni mizi, pa si v zadnjem hipu premislil. — »Ne, ne, tega Vam danes še ne pokažem. Kaj bi človek govoril o načrtih! Vas bom rajši povabil, kadar spet kaj bo!«

Trdina Silva.

Curren Bell:

Lowoodska sirota

I. knjiga.

I. POGlavJE.

»Miss Eyre, ali Vam je slabo?« je vprašala Lizika. »Kak ropot! Skoro bi se bila prestrašila!« je vzkljnknila Abbot.

»Vzemita me s sabo! Pustita me v otroško sobo!« sem kričala.

»Čemu? Ali ste se udarili? Ali ste kaj videli?« je poizvedovala Lizika.

»Oh! Videla sem luč in mislila, da prihaja kak strah!« sem ulovila Liziko za roko, ki mi je ni izmeknila.

»Nalašč je kričala,« je izjavila Abbot z nekakim gausom v glasu. »In kakšen vrišč! Da jo je kaj hudo zabolelo, bi ji človek še lahko odpustil, toda hotela nas je le prikljcat. Dobro poznam njene vragolije.«

»Kaj pa vse to pomeni?« je vprašal oblasten glas in gospa Reed je prihajala po hodniku, da ji je čepec mahljaj in krilo viharno šumelo. »Abbot in Lizika! Zdi se mi, da sem bila ukazala, naj ostane Jana Eyre v rdeči sobi, dokler bi ne prišla po njo.«

»Miss Jana je tako glasno kričala, gospa,« se je opravičevala Lizika.

»Pustita jo,« je odsekala. »Izpustil je Lizikino roko, otrok. Ne boš se izmuznila iz sobe s takimi domisleki, ne, o tem bodi prepričana! Sovražim hinavščino, zlasti pri otrocih. Smatram za svojo dolžnost, da ti pokažem, kako prevare pri meni nič ne zaležejo. Za kaznen ostanješ celo uro dlje v tej sobi in izpustim te le, če boš medtem povsem tiha in mirna.«

»Oh, ujna, usmili se me! Odpusti mi! Te kazni ne morem prestati — kaznuj me na kak drug način, le tega ne! Ubilo me bo, če ...«

»Mir! Ta neugnanost je že ogabna!« in gabilo se ji je res, o tem ne dvomim. Imela me je za prerano dozorelo glumico. Za njo sem bila enostavno zmes hudih strasti, podlosti in opasne dvojezičnosti.

Lizika in Abbot sta odšli. Mrs. Reed, nestrpna radi moje baš besne groze in divjih stokov, me je sirovo pehnila od sebe in me brez daljnega prerekanja zaklenila v pustem prostoru. Čula sem, kako je odvihrala; takoj po njenem odhodu se me je lotila otmotica. Nezavest mi je zatislila oči.

III. poglavje.

Zbudila sem se s takim občutkom, kakor bi me bila mora tlačila. Videla sem pred sabo strašen žar, čez katerega so štrleli črni drogi. Tudi glasove sem čula: zamolklo in pridušeno so govorili, kakor da jih zastira šumot vetra in vode. Vzburkanost, negotovost in vse obvladajoči občut groze so me tako prevzeli, da sem bila vsa zmedena. Ni trajalo dolgo, pa sem občutila, da se me nekdo dotika, me dviga in podpira, da lahko sedim, in to mnogo nežneje, nego so me kdaj prej pobirali ali držali pokoncu. Naslonila sem glavo na blazino ali na prsi in bilo mi je ugodno.

Še pet minut in oblak zbezanosti se mi je razpršil. Prav dobro sem zdaj vedela, da sedim v svoji postelji in da tisti žar prihaja iz kamina otroške sobe. Noč je bila; sveča je gorela na mizi, Lizika je ob vznožju postelje držala skledo v rokah in nekak gospod je sedel pri vzglavju v naslonjaču in se sklanjal nad menoj.

Čutila sem, kako mi je odleglo, bodrila me je sladka zavest zaščite in obrambe, ko sem bila dognala, da sedi v sobi tuja oseba, ki ni pripadala Gatesheadu in ni bila z ujno v nobeni zvezi. Odvrnivši se od Lizike — dasi mi je bila njena družina mnogo manj odurna, kot bi mi bila prisotnost kake Abbot — sem motrila gospodov obraz. Spoznala sem ga, bil je gospod Lloyd, lekarnar, ki ga je včasih klicala Mrs. Reed, če ji je služničad bolehal; zase in otroke je vselej zvala zdravnik.

»No, kdo pa sem?« me je vprašal. Povedala sem mu njegovo ime in mu pomolila hkrati roko. Prijel jo

je z nasmehom, rekši: »Kmalu se bodeva prav dobro počutila. Nato me je spustil v blazine in je velel Liziki, naj skrbno pazi, da me ponoči ne bi kaj vznemirilo in motilo. Ko ji je bil dal še druga navodila in povedal, da se bo o priliki spet oglasil, je v mojo žalost odšel. Tako varno in zaščiteno sem se čutila, dokler je sedel v naslonjaču poleg mojega vzglavja; in ko je vrata za seboj zaprl, je potemnela vsa soba in srce mi je iznova upadlo. Silna žalost ga je vsega prevzela.

»Ali se Vam zdi, da bi radi spali, gospodična?« je vprašala Lizika nekam nežno.

Jedva sem se ji upala odgovoriti, ker sem se balala, da bo njena prihodnja beseda spet srhka: »Poizkusila bom.«

»Ali bi kaj pili, ali bi mogli kaj zaužiti?«

»Ne, hvala, Lizika!«

»Potem bi dejala, da pojdem spat, saj je že preko polnoči. A lahko me pokličete, ko bi Vam kaj rabilo.« Divna vljudnost! Tako me je okrepila, da sem vprašala:

»Lizika, kaj je z mano? Sem li bolna?«

»Mislim, da ste v rdeči sobi zboleli od samega jeka; brez dvoma Vam bo kmalu odleglo.«

Lizika je stopila v bližnjo sobo, kjer so spale deklice. Slišala sem, kako je dejala:

»Sara, pridi v otroško sobo z mano spat. Za ves svet bi ne hotela nočoj ostati sama, s tem ubogim otrokom, saj bi lahko umrl! Tako čuden se mi zdi ta napad, brzokone je kaj videla. Gospa je bila malo prestroga.«

Sara se je vrnila z njo, nato sta legli in vsaj še pol ure šepetali, preden sta zaspali. Ulovila sem kak drobcec njunega pomenka, ki mi je le prejasno pričal, o čem sta pravzaprav govorili.

»Nekaj je šlo mimo nje v beli halji in je izginito.« — »Velik črn pes je tekel za njim.« — »Tri močne udarce po vratih je bila slišala.« — »Luč na pokopališču, baš nad njegovim grobom...«

Končno sta zadremali. Ogenj in sveča sta ugasnila. Ure te dolge noči so mi minule v počastni nespčnosti. Ušesa, oči, vsa duša mi je bila zavzeta od strahu — od tiste groze, ki je zmoroje le otroci.

Dožitku v rdeči sobi ni sledila kaka dolga ali huda bolezen, le živci so se mi bili pretresli in še danes čutim tiste tresljaje. Da, gospa Reed, Vam gre hvala za premnoge hiše mojega duševnega trpljenja. Toda odpustiti Vam moram, ker niste vedeli, kaj delate; ko ste mi trgali srce, ste mislili, da mi pulite iz njega slabost svojstva.

Opoldne drugega dne sem vstala in se oblekla. Ovitva v šal, sem sela k ognjišču v otroški sobi. Čutila sem se telesno slabo in potrto, a moja najhujša bol je bila neizrečna duševna beda, čemer, ki mi je izsiljeval tih solze; nisem si še bila otrla slane kapljice z lica, že je polzela druga za njo. In vendar sem mislila, da bi morala biti srečna: saj nobenega od Reedovih otrok ni bilo blizu; vsi so se bili odpeljali z materjo na izprehod. Tudi Abbot je šivala v drugi sobi in Lizika je imela vsak hip kako prijazno besedo zame, ko je hodila sem in tja po sobi in odnašala igrače ter urejala predale. Tako stanje stvari bi moralo biti zame raj miru, ko sem bila vendar navajena na život večne graje in nehvaležnega pehanja; a resnica je bila taka, da so bili moji živci tedaj tako izmučeni, da jih nikaka tišina ni mogla umiriti in nič na svetu razveseliti.

Lizika se je bila dolgo pomudila v kuhinji in mi je prinesla torto na sijajno poslikanem kitajskem ploščku; tisto rajsko ptico na krožniku, ki je gnezdila v vencu slaka in napol razcvelih šipkovih popkov sem vselej vzhičeno občudovala. Večkrat sem moledovala, naj mi dovolijo, da si to krasoto natančneje ogledam, a doslej so me smatrali vselej za nevredno take milosti in dobrote. To dragoceno stvar so mi bili sedaj položili na krilo in me prijazno prosili, naj pojem z nje rezino slastne torte. Pusta dobrot! prihajajoča kot toliko drugih dobrot, ki jih predolgo odlašajo, dasi smo tako koprneli po njih — prepozno! Torte nisem mogla okusiti in ptičje perje in pisane cvetlice so se mi zdele čudno obledele. Odložila sem oboje, krožnik in slaščico. Lizika me je pobarala, ali bi ne hotela kake knjige. Be-

seda »knjiga« me je mimogrede razvnela in razčillila; zato sem prosila, naj mi prinese iz knjižnice Gulliverjeva potovanja*). Kolikokrat sem bila to knjigo z užitkom prečitala! Mislila sem, da je vsa njena vsebina gola resnica; zato sem jo bolj obrajtala kot vse bajke. Saj sem bila že davno uverjena, da vil, žal, ni več pri nas v Angliji. Ali jih nisem tolikokrat zaman iskala med listjem naprsteca in zvončic, pod jurčki in pečurkami, med grenkuljico, ki je zaslanjala kote starega obzidja? Odprhnile so v kako krajino, kjer so bile dobrave še bolj divje in vse gostejše, ki še ni bila tako obljudena kot moja domovina. — Lilliput in Brobdignag pa sta se mi zdela istinita dela zemeljske površine, in zato nisem kar nič dvomila, da ugledam nekega dne po dolgem potovanju z lastnimi očmi tiste njivice, hišice in drevesca, pritiklavce, kravice, ovčice in ptičke prvega kraljestva, potem pa za žrd visoko rž, ogromne pse, orjaške mačke, cerkvenemu stolpu enako može in žene druge države. A ko sem tiščala zaželeno knjigo v rokah, ko sem obračala liste in iskala v njih čudežnih slikah tisti mik, ki sem ga bila doslej še vselej našla, je bilo vse pueto in prazno; velikani so bili bedna strašila, pritiklavci zlobni in strahopetni škrti, Gulliver skrajno pust popotnik v strašnih in opasnih krajinah. Zaprla sem knjigo, ki se je nisem dalje upala prebirati, in sem jo položila na mizo poleg torte, ki je nisem bila okusila.

Lizika je bila nehala brisati prah in zračiti sobo. Zdaj si je oprala roke, odprla predalček, ki je bil poln krasnih židanih in satenastih odrezkov, in je začela šivati Georgianimi lutki novo kapo. Med delom je pela. Poznala sem tisto pesem:

»V dnehi, ko sva pobegla v svet,
v davnih mladih dnehi.«

Dostikrat sem jo že bila slišala in vselej z živim ugodjem, ker Lizikin glasek je bil izredno mil — vsaj zdelo se mi je tako. Dasi je pela tudi danes prav sladko, mi je zvenela iz napeva nepopisna otožnost. Vsa zatopljena v delo je pela pripev včasih prav nežno, rahlo oklevajoče. »V davnih mladih dnehi« je izzvanjalo včasih tako turobno kot kačenca kake nagrobnice. — Zamenjala jo je z balado, ki pa se mi je zdela nad vse na svetu žalostna:

»Noge izranjene, truplo je trudno,
dolga je pot, neprijuden je hrib.
Kmalu bo somrak brez lune in strašen
bedni siroti zagrnil stezo.«

Kaj ste poslali me v daljno pustinjo,
kjer so močvirja in kup sivih skal?
Ljudstvo je trdo in angelček samo
čuva korake ubogih sirot.

V dalji le lahna sapica veje,
ni ga oblaka in zvezda miglja.
Bog v svoji milosti čuva in hrani
bedno siroto in z nado poji.

Ko bi na mostu pokvarjenem pala,
v barju zavedla blodna me luč,
Oče me bode le blagoslovil,
bedno siroto na prsi prižel.

Nada se dviga mi, up me prešinja:
dasi mi dom in roditelj je vzet,
dom je nebo mi, mir zemlja mi nudi,
Bog bo siroti oče in drug.

»No, Miss Jana, ne jokajte se,« me je tolažila Lizika, ko je bila pesem dopela. Prav tako bi bila lahko ognju velela: »Ne gori!« Kako bi bila tudi ugenila bol, ki me je mučila?

Tedaj se je oglašil Mr. Lloyd.

»Kaj, ste že vstali?« se je čudil, ko je bil stopil v otroško sobo. »No, pestunja, kako ji je danes?«

Lizika je trdila, da mi je prav dobro. »Potem bi morala biti boljše volje. Pridite k meni, Miss Jana. Vaše ime je Jana, kajne?«

*) Izg. Gölever — sloveča satira (zdaj mladiška knjižga!) angl. pis. Jonatana Swifta.

Dva gospoda sprejemem na stanovanje
in hrano, tedensko Din 100.—. Vojaš-
niška ul. 3. 5660

Lepo dvosobno stanovanje s kuhinjo
oddam v Magdalenskem predmestju za
Din 500. Poizve se v trgovini Lobnik,
Betnavska c. 47. 5665

Srbolhrvaščino, slovensščino, nemščino
poučuje profesorica. Daje instrukcije
iz vseh predmetov. Pismene prijave
upr. pod »Siguren uspeh«. 5664

Na prodaj
enovprežni voz in francosko kolo. Vo-
jašniška ul. 3. 5661

Stanovanje sobo, kuhinjo in kabinet,
z električno razsvetljavo in pritlikl-
nam oddam. Naslov v upravi »Večer-
nika«. 5659

Poltovorni avto
prodani ali zamenjam za vino ali dru-
go blago. Naslov v upravi. 5650

Lokal v pritličju,
pripraven za pisarno ali obrt tik kolo-
dvora oddam. Aleksandrova c. 48. 5655

Dvosobno stanovanje
s kuhinjo in pritliklinami v sredini me-
sta se odda mirni stranki. Ponudbe na
upravo lista pod št. 4. 5657

Stanovanje v novi zgradbi
eno ali dvosobno oddam. Vprašati na
Teznu v gostilni Jelen vsak dan od 2.
do 4. ure. 5647

Sobo in črkoslikanje,
vedno najnovejši vzorci na razpolago
izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo
Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno
»Astoria«. X

Šivalne stroje, gramofone, otroške vo-
zičke, kolesa
popravlja Justin Gustinčič, mehanična
delavnica, Maribor, Tattenbachova ul.
štev. 14. 5498

zastopniki se sprejmejo

Plzenski dvor**A. Senica**danes četrtek **divji zajec** s cmoki, porcija 8 Din. Specijalna vina (Schmitzberger)**Oglejte si veliko zalogo modnih listov**francoskih nemških
za zimo v knjižarni**TISKOVNE ZADRUGE Maribor, Aleksandrova 13**